

УДК 373.611-01.81.23
DOI 10.32999/ksu2413-1865/2019-86-38

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ У КУРСІ «КРАЇНОЗНАВСТВО. ВЕЛИКОБРИТАНІЯ» НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Алексеева О.Б., старший викладач кафедри
західних і східних мов та методики їх навчання
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

У статті аналізуються питання формування сучасних критеріїв оцінювання досягнень студентів у процесі навчання країнознавству на заняттях з англійської мови. Запропоновано розподіл на рівні згідно зі ступенем засвоєності навчального матеріалу, для кожного рівня описуються знання й уміння, які повинен мати студент у читанні, слуханні, усному та писемному мовленні.

Ключові слова: оцінювання, навчальний процес, країнознавство, рівень досягнень.

В статье анализируются вопросы формирования современных критериев оценивания достижений студентов в процессе обучения страноведению на занятиях английского языка. Предложено деление на уровни согласно степени усвояемости учебного материала, для каждого уровня описываются знания и умения, которыми должен обладать студент в чтении, слушании, устной и письменной речи.

Ключевые слова: оценка, учебный процесс, страноведение, уровень достижений.

Alekseeva O.B. CRITERIA OF ASSESSMENT OF STUDENTS' ACHIEVEMENTS OF IN THE COURSE "COUNTRY STUDYING. GREAT BRITAIN" AT THE ENGLISH CLASSES

The article analyzes the questions of forming the criteria for assessing the achievements of students in the process of country studying at the English classes. The criteria are determined by the tasks of training and represent a list of various activities of the student, which he carries out in the course of work and which must be thoroughly mastered as a result of work. The levels of student achievement for each criterion consistently show all the steps to achieve the best result and are estimated by a certain number of points. The system of criterion evaluation includes two main components: a system of criteria for evaluating activities and criteria for valuation procedures. The distribution at the levels according to the level of achievements in the educational process is offered, for each level, the knowledge and skills that a student must have in reading, listening, oral and written speech are described. The defined criteria allow assessing adequately the achievements and the acquired knowledge of the subject and draw the teacher's attention to the strengths and weaknesses of each student, which seems to be essential for the implementation of a personal approach in the learning process.

Key words: evaluation, educational process, country studying, level of achievements.

Постановка проблеми. Процес оцінювання є постійною складовою частиною освітнього процесу й також розвивається, водночас він є однією з найбільш дискусійних проблем сучасної освіти, оскільки вимоги до системи оцінювання повинні відповідати потребам особистісно-орієнтованого підходу сучасної системи освіти, стимулювати бажання студентів до навчання, формувати позитивну атмосферу на заняттях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суперечливий характер будь-якого оцінювання відзначали Я.А. Коменський, К.Д. Ушинський. Характеризуючи недоліки сучасної їм системи оцінювання, вони підкресливали, що оцінка не повинна пригнічувати розумову діяльність учнів. Протягом останніх двадцяти років також неодноразово вивчалися питання, пов'язані з оцінюванням навчальних досягнень учнів (Ш. Амонашвілі, В.Л. Беспалько, В.В. Давидов, А.І. Ліпкіна, А.Н. Майоров, В.М. Полонський, Є.І. Перовський, А.А. Реан, Н.М. Скаткін, Д.В. Черні-

левський, Д.Б. Ельконін та ін.). Була доведена необхідність створення універсальної (такої, що відповідає всім вимогам сучасного суспільства й потребам особистості студента) системи оцінювання (Ш. Амонашвілі, Б.Г. Ананьев, А.Б. Воронцов, І.В. Гладка, А.А. Реан, Д.Б. Ельконін, І.С. Якиманська й ін.). Істотний внесок у розвиток теорії оцінювання зробили вітчизняні дослідники, які визначали оцінку як результат навчальної діяльності, відзначали систематичний характер процесу оцінювання, пропонували проводити оцінювання із заздальгідь наміченим еталоном. Багато вчених (А.А. Бодалев, Л.І. Божович, Г.І. Мальковська, Н.Г. Морозова, Н.А. Русіна, Н.В. Селезньов та ін.) розглядали питання оцінювання із соціальних позицій. Не менш важливі, на думку вчених, є такі проблеми, як грамотна організація процесу оцінювання з метою формування в учнів навчально-пізнавальної мотивації й стимулювання навчальних досягнень. Також представляють інтерес праці М.В. Золо-

тової, А.Н. Майорова, В.М. Полонського, Д.В. Чернілевського, які пропонують розглядати критерій оцінювання як деякий еталон, показник рівня володіння навчальним матеріалом, який має значення стимулу для підвищення навчальних досягнень учнів.

Необхідність створення системи критеріального оцінювання в предметі «Країнознавство. Великобританія» виникає тому, що саме критеріальне оцінювання лежить в основі всієї контрольної-оцінювальної діяльності та в її еволюції в контрольній-оцінювальну самостійність.

Постановка мети. Мета статті – визначення критеріїв оцінювання досягнень студентів у процесі навчання країнознавству на заняттях з англійської мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід зазначити, що у зв'язку з активним процесом інтеграції України в Європейський Союз доречно співвіднести створення системи критеріального оцінювання із загальноєвропейськими компетенціями володіння іноземною мовою. *Common European Framework of Reference (CEFR)* – система рівнів володіння іноземною мовою, яка використовується в Європейському Союзі. Відповідна директива була вироблена Радою Європи як основна частина проекту «Вивчення мов для європейського громадянства» («*Language Learning for European Citizenship*») між 1989 і 1996 роками. Головна мета системи CEFR – надати метод оцінки й навчання, який можна застосовувати для всіх європейських мов. У листопаді 2001 року резолюція Ради ЄС рекомендувала використання CEFR для створення національних систем оцінки мовної компетенції. У системі CEFR знання й уміння учнів поділяються на три великі категорії, які далі поділяються на шість рівнів: А – елементарне володіння, А1 – базовий рівень, А2 – передпороговий рівень, В – самостійне володіння, В1 – пороговий рівень, В2 – пороговий просунутий рівень, С – вільне володіння, С1 – рівень професійного володіння, С2 – рівень досконалого володіння. Для кожного рівня описуються знання й уміння, які повинен мати студент у читанні, слуханні, усному та писемному мовленні. Ґрунтуючись на ідеях зазначених учених, га рекомендаціях Ради Європи, а також на досвіді становлення контрольної-оцінювальної діяльності в нашій системі навчання, можна визначити основні поняття, на яких побудоване критеріальне оцінювання. Критерії визначаються завданнями навчання і являють собою перелік різних видів діяльності студента, яку він здійснює в ході роботи й повинен досконало освоїти в результаті роботи. Рівні досягнення

студента за кожним критерієм послідовно показують всі кроки із досягнення найкращого результату й оцінюються певною кількістю балів. Система критеріального оцінювання містить два основних компоненти: систему критеріїв оцінювання видів діяльності й критерії до оціночних процедур. Звернемося до реалізації системи критеріального оцінювання, розробленої на основі курсу «Країнознавство. Великобританія». Навчальний матеріал цього курсу розділений нами на юніти, на вивчення змісту кожного відводиться 4–6 годин. У змістовному плані юніт визначено як відносно закінчений тематичний фрагмент програми, а в організаційному кожен юніт являє собою комплекс різноманітних видів діяльності, спрямованих на формування знань, умінь і навичок з іноземної мови.

Розглянемо приклад розподілу матеріалу юніта 1 «The Geographical position of Great Britain» за рівнями.

Високий рівень. *Лексико-граматична робота:* уміє чітко, логічно викладати на аркуші інформацію за темою «The Geographical position of Great Britain», не витрачаючи при цьому багато часу; володіє стилем і тематичною лексикою (a surprisingly varied land, a varied cultural heritage, a wide variety of scenery, fishing hamlets, picturesque orchards, china, crockery and all kinds of ceramics, green pastures etc).

Усна монологічна й діалогічна мова: уміє спонтанно підтримати діалог на тему «The Geographical position of Great Britain» без попередньої підготовки; уміє формулювати свої думки, висловлювати свою думку, відстоювати її, жартувати; володіє відповідною інтонацією, паузами, вимовою, швидким темпом мови; із легкістю відповідає на запитання співрозмовника (What makes the image of Great Britain fascinating and exiting? How many parts is the Great Britain divided in and what are they? What are the main features of the South? What are the main features of the Midlands? What are the main features of the North? What kind of country is Wales and what are the main features of its parts? What kind of country is Scotland and what is it famous with? What kind of country is Northern Ireland?).

Письмова монологічна й діалогічна мова: уміє зрозуміло й послідовно викладати свої думки й будувати зв'язні висловлювання за темою «The Geographical position of Great Britain»; володіє свободою, різноманітністю, ідіоматичністю усного мовлення; мова стилістично витримана; уміє письмово скласти діалог на тему «The Geographical position of Great Britain» без попередньої підготовки; уміє формулювати та висловлювати свою думку, відстоювати її (Find the

place upon its geographical characteristic. Make a short report on the British climate, using the questions etc.).

Аудіювання: уміє зрозуміло і зв'язно письмово викладати свої думки й будувати зв'язні висловлювання за темою «The Geographical position of Great Britain»; письмова мова стилістично витримана й не містить істотних граматичних і орфографічних помилок; розуміє розгорнуті повідомлення за темою «The Geographical position of Great Britain», має швидку реакцію під час сприйняття мови на слух, розуміє й уміє відтворити без утрат у змісті текст лекції.

Достатній рівень. Лексико-граматична робота: уміє повними реченнями викладати на аркуші інформацію за темою «The Geographical position of Great Britain», уміє писати есе на тему, аргументуючи свої погляди, володіє неповним обсягом тематичної лексики (a climate, a weather, a country, a nature, a thistle, china, crockery, a daffodil, a fen, a hamlet, an heritage, picturesque, scenery etc.).

Усна монологічна й діалогічна мова: уміє брати участь в обговоренні вивченої проблеми (The Geographical position of Great Britain); давати розгорнуті відповіді на сформульоване питання (What makes the image of Great Britain fascinating and exiting? How many parts is the Great Britain divided in and what are they?); відповідь повністю відповідає меті; може зрозуміло висловлюватися в рамках вивченої тематики (The Geographical position of Great Britain) в достатньому обсязі, здатний давати пояснення, виклад логічний і зв'язний, вимова не порушує сприйняття сказаного; мова лексично й граматично правильна, допустимі невеликі неточності.

Письмова монологічна й діалогічна мова: уміє письмово скласти діалог на тему «The Geographical position of Great Britain», за умови попередньої підготовки вміє відстоювати свою думку в підготовлених умовах (Compare the British climate condition with Ukrainian. Tell about the influence of climate on the vegetation and the wildlife).

Аудіювання: уміє зрозуміло письмово викладати свої думки й будувати логічні висловлювання за темою «The Geographical position of Great Britain»; письмова мова містить невелику кількість граматичних і орфографічних помилок; розуміє основні ідеї розгорнутих повідомлень за темою «The Geographical position of Great Britain», виголошених у середньому темпі; швидкість реакції під час сприйняття мови на слух невисока, але достатня для комунікації; розуміє основну суть висловлювань за поданою темою, автентичні тексти невеликого обсягу.

Задовільний рівень. Лексико-граматична робота: уміє неповними реченнями викладати на аркуші інформацію за темою «The Geographical position of Great Britain», уміє писати есе на тему з опорою на запитання; володіє неповним обсягом тематичної лексики (a climate, a weather, a country, a nature etc.).

Усна монологічна й діалогічна мова: уміє брати участь в обговоренні вивченої проблеми (The Geographical position of Great Britain); давати неповні відповіді на сформульовані запитання (How many parts is the Great Britain divided in and what are they? Where is the country situated? What are the main features of climate?); відповідь частково відповідає меті; висловлюється в рамках вивченої тематики (The Geographical position of Great Britain) в недостатньому обсязі, але здатний давати пояснення; мова лексично й граматично не зовсім правильна, допустимі неточності.

Письмова монологічна й діалогічна мова: уміє письмово викладати свої думки й будувати короткі висловлювання за темою «The Geographical position of Great Britain»; письмова мова містить суттєві граматичні й орфографічні помилки.

Аудіювання: уміє письмово скласти невеликий діалог на тему «The Geographical position of Great Britain», попередньо вивчивши питання (How many parts is the Great Britain divided in and what are they? Where is the country situated? What are the main features of climate?); розуміє основні ідеї розгорнутих повідомлень за темою «The Geographical position of Great Britain», виголошених у повільному темпі; частково розуміє адаптовані тексти за темою, невеликі за обсягом.

Недостатній рівень. Лексико-граматична робота: письмова мова за темою «The Geographical position of Great Britain» рясніє лексичними й граматичними помилками, які часто ускладнюють сприйняття, обсяг тематичної лексики недостатній і обмежений кількома словосполученнями.

Усна монологічна й діалогічна мова: зазнає труднощів, якщо потрібно спонтанно вступити в діалог за темою «The Geographical position of Great Britain»; темп мовлення повільний; не проявляє ініціативу під час постановки запитань; може будувати нетривалі за обсягом висловлювання; логічність і зв'язність у мові відсутні; інтонація й паузи неточні, вимова ускладнює розуміння. Граматично мова оформлена неправильно.

Письмова монологічна й діалогічна мова: зазнає труднощів під час письмових відповідей на запитання за темою «The

Geographical position of Great Britain»; не в змозі письмово сформулювати питання за темою самостійно.

Аудіювання: може письмово будувати невеликі за обсягом висловлювання; логічність і зв'язність відсутні; граматично мова оформлена неправильно; розуміє тільки чітко й повільно вимовлені висловлювання співрозмовника; реакція під час сприйняття мови на слух відсутня.

Висновки з проведеного дослідження. Лінгвокраїнознавчий матеріал сприяє збільшенню інтересу до мови, що вивчається, а також створенню стійкої мотивації до її вивчення, тому питання оцінювання студентів у роботі з ним вважаються дуже важливим аспектом навчального процесу. Згідно з метою було виокремлено критерії оцінювання, які відповідають досягненням і набутим знанням із предмета й дають можливість звернути увагу викладача на сильні та слабкі сторони кожного студента, що є суттєвим у впровадженні особистісно-орієнтованого підходу до процесу навчання. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо

в поглибленому аналізі аспектів критеріального оцінювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Болотов В.А., Сериков В.В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе. *Педагогика*. 2003. № 10.
2. Бондаревская, Е.В., Кульневич С.В. Парадигмальный подход к разработке содержания ключевых педагогических компетенций. *Педагогика*. 2004. № 10.
3. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. Москва : Просвещение, 1978. 159 с.
4. Мартинова Р.Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов : монографія. Київ : Вища шк., 2004. 454 с.
5. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. Москва : Просвещение, 1991. 224 с.
6. Психологические механизмы порождения и восприятия текста. *Сборник научных трудов МГПИИЯ им. М. Тареза*. Вып. 243. Под ред. И.А. Зимней. Москва, 1985. 187 с.
7. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация : учеб. пособие. Москва : Слово/Slovo, 2000. 624 с.